

459

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 26 lipca 1938 r.

w sprawie dokonywania zgłoszeń przez pracodawców rolnych, sposobu ryczałtowania i uiszczania składek za ubezpieczenie od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych oraz o zasadach obliczania tych składek, wydane w zakresie §§ 2, 3, 5, 11 i 13 w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

Na podstawie art. 21 ust. (4) i (6), art. 218 ust. (1) i (2), art. 221 ust. (2), (3) i (4), art. 222 ust. (1), art. 305 ust. (1) i art. 319 ust. (1) ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 396) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 855) oraz § 6, § 12 ust. (1), (2) i (4) i § 13 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1933 r. w sprawie ubezpieczenia od wypadków drobnych producentów rolnych i ich rodzin na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 793) w brzmieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 59, poz. 435) zarządzam co następuje:

§ 1. (1) Rozporządzenie niniejsze ma zastosowanie do:

- 1) gospodarstw rolnych;
- 2) gospodarstw leśnych;
- 3) samoistnych gospodarstw ogrodowych;
- 4) samoistnych gospodarstw hodowlanych;
- 5) samoistnych gospodarstw rybnych;
- 6) zakładów ubocznych tj. zakładów pracy, ściśle z wyżej wymienionymi gospodarstwami związanych, a nie posiadających przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego, — oraz
- 7) ścinki i obróbki drzewa, wykonywanych we własnych lasach przez gospodarstwa leśne nie w sposób przemysłowo-handlowy.

(2) Rozporządzenie niniejsze stosuje się również do pracowników rolnych, zatrudnionych przy melioracjach i wykonywanych przez Państwo pracach regulacyjno-agrarnych (rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 20 stycznia 1938 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych o określeniu kategorii pracowników, zatrudnionych przy melioracjach i wykonywanych przez Państwo pracach regulacyjno-agrarnych i podlegających tylko obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych (Dz. U. R. P. Nr 10, poz. 65)).

(3) Za części składowe gospodarstwa rolnego uważać należy wykonywane w normalnym zakresie: administrację gospodarstwa, uprawę roli i ogrodów, zbieranie i przetwarzanie płodów, obsługę inwentarza żywego, pasieki, obsługę kuchenną, naprawę narzędzi, konserwację budynków, wozów itp.; w gospodar-

stwie zaś leśnym: administrację gospodarstwa, trzebież, dozorowanie, prace przy odnowieniu, pielęgnowaniu, ochronie i urządzeniu lasu, melioracje leśne, naprawę dróg leśnych, konserwację budynków oraz zwózkę drzewa własnymi zaprzęgami.

(4) Przez „pracodawców rolnych” — w dalszych przepisach — rozumieć należy właścicieli, dzierżawców i użytkowników gospodarstw i zakładów, objętych ust. (1) i (2).

§ 2. (1) Pracodawcy rolni obowiązani są zgłosić na przepisanych formularzach do właściwej ubezpieczalni społecznej lub do właściwego jej oddziału (art. 19 i 20 ustawy o ubezpieczeniu społecznym) w ciągu 15 dni uruchomienie lub zwinięcie gospodarstw i zakładów, objętych rozporządzeniem niniejszym.

(2) Zgłoszeniu podlegają również roboty, przy których zatrudnia się pracowników rolnych, wymienionych w § 1 ust. (2).

(3) Gospodarstwa leśne, w razie wykonywania we własnych lasach ścinki i obróbki drzewa nie w sposób przemysłowo-handlowy, powinny o tym osobno donieść właściwej ubezpieczalni społecznej w ciągu 15 dni; w tym samym terminie należy również donieść ubezpieczalni społecznej o oddaniu ścinki i obróbki drzewa innej osobie.

(4) Wraz ze zgłoszeniem pracodawca rolny powinien podać na przepisanych formularzach dokładny opis gospodarstwa oraz innych zakładów i robót.

(5) W opisie gospodarstwa rolnego należy podać z podziałem na prowadzone we własnym zarządzie i na wydzierżawione lub oddane w użytkowanie:

- 1) ogólną powierzchnię użytków rolnych — za które uważa się rolę uprawną, łąki, pastwiska, sady, ogrody, parki, kultury specjalne, eksploatowane wyłącznie na własny użytek łomy itp. oraz torfowiska, z wyjątkiem torfowisk eksploatowanych dla celów przemysłowo-handlowych;
- 2) ogólną powierzchnię stałych nieużytków rolnych — za które uważa się również łąki błotne, przy których eksploatowaniu nie zatrudnia się osób objętych obowiązkiem ubezpieczenia od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych;
- 3) ogólną powierzchnię gruntów leśnych;
- 4) ogólną powierzchnię wód;
- 5) zakłady uboczne.

(6) Pracodawca, prowadzący jedno spośród samoistnych gospodarstw wymienionych w § 1 ust. (1) pkt 2), 3), 4) i 5), powinien podać w opisie ogólną jego powierzchnię z podziałem na użytki i stałe nieużytki oraz, w przypadku posiadania zakładów ubocznych, — wymienić te zakłady.

(7) O wszelkich zmianach zgłoszonych pierwotnie danych należy zawiadamiać właściwą ubezpieczalnię społeczną w ciągu 15 dni; w tym samym terminie powinna być zgłoszona zmiana właściciela, dzierżawcy lub użytkownika każdego gospodarstwa bądź zakładu, objętego rozporządzeniem niniejszym.

(8) Wzory formularzy, zawierających zgłoszenie oraz opis gospodarstw, zakładów i robót, ustala Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

§ 3. Przepisy § 2 stosują się również do ubezpieczenia od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych drobnych producentów rolnych, objętych rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1933 r. w sprawie ubezpieczenia od wypadków drobnych producentów rolnych i ich rodzin na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego oraz górnośląskiej części województwa śląskiego (Dz. U. R. P. Nr 102, poz. 793) w brzmieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 lipca 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 59, poz. 435).

§ 4. Pracodawcy rolni, objęci przepisami rozporządzenia niniejszego, nie są obowiązani do indywidualnego (imiennego) zgłaszania pracowników do ubezpieczenia od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych, jak również do wymeldowywania ich z ubezpieczenia.

§ 5. Pracodawcy rolni, obowiązani do dokonywania zgłoszeń w myśl przepisów § 2, nie są obowiązani do dokonywania zgłoszeń w myśl § 29 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 28 grudnia 1933 r. o sposobie dokonywania zgłoszeń w zakresie ubezpieczeń społecznych, uiszczaniu składek i kontroli czynności pracodawców (Dz. U. R. P. Nr 103, poz. 818) w brzmieniu rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 31 stycznia 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 12, poz. 84).

§ 6. (1) Składki za ubezpieczenie od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych (art. 1 pkt 2) lit. a) ustawy o ubezpieczeniu społecznym pracowników, zatrudnionych w gospodarstwach rolnych i leśnych oraz jednolity dodatek, przewidziany w art. 221 ust. (2) tej ustawy, pobiera się w formie ryczałtu w myśl zasad, zawartych w § 7 i nast. Stawki ryczałtowe, obejmujące właściwą składkę oraz jednolity dodatek, ustala Zakład Ubezpieczeń Społecznych w taryfie składek za ubezpieczenie od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych w rolnictwie i leśnictwie. Taryfę składek zatwierdza Minister Opieki Społecznej w drodze zarządzenia ogłaszanego w Monitorze Polskim.

(2) Od samoistnych gospodarstw ogrodowych, hodowlanych i rybnych, zakładów ubocznych — z wyjątkiem wymienionych w § 8 ust. (2), ścinki i obróbki drzewa oraz od zatrudnień pracowników rolnych przy melioracjach i wykonywanych przez Państwo pracach regulacyjno-agrarnych, — od których składka nie została objęta ryczałtem, opłaca się składkę w procentach zarobków osób zatrudnionych, przy odpowiednim zastosowaniu przepisów rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 31 stycznia 1938 r. o zasadach obliczania wysokości składek za ubezpieczenie od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych oraz o warunkach obniżania lub podwyższania tych składek (Dz. U. R. P. Nr 12, poz. 83) oraz wydanej na jego podstawie taryfy składek.

§ 7. (1) Dla gospodarstw rolnych i leśnych, położonych w obrębie województw: warszawskiego z wyjątkiem powiatu działdowskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego, wileńskiego, krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, cieszyńskiej części województwa śląskiego, m. st. Warszawy, powiatów lipnowskiego, nieszawskiego, rypińskiego i wrocławskiego województwa pomorskiego i powiatów kaliskiego, kolskiego, konińskiego i tureckiego województwa poznańskiego oraz dla lasów, stanowiących własność Państwa, położonych na obszarze województw: poznańskiego, pomorskiego, powiatu działdowskiego województwa warszawskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego, — stawkę ryczałtową ustala się od hektara użytków rolnych i od hektara obszaru leśnego.

(2) Dla gospodarstw rolnych i leśnych, położonych w obrębie województw: poznańskiego z wyjątkiem powiatów kaliskiego, kolskiego, konińskiego i tureckiego, pomorskiego z wyjątkiem powiatów lipnowskiego, nieszawskiego, rypińskiego i wrocławskiego, powiatu działdowskiego województwa warszawskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego, z wyjątkiem lasów, stanowiących własność Państwa. — stawkę ryczałtową ustala się od marki zasadniczego podatku gruntowego, uwidocznionego w katastrze gruntowym.

(3) Składkę ryczałtową przypadającą na hektar ustala — odrębnie dla gospodarstw rolnych i leśnych wskazanych w ust. (1) — Zakład Ubezpieczeń Społecznych co 3 lata dla poszczególnych województw na podstawie obliczeń ubezpieczeniowo-technicznych, biorąc pod uwagę stosunek obciążenia brutto odnośnych gospodarstw w danym okresie obserwacyjnym do liczby hektarów, stanowiących podstawę wymiaru składek, i uwzględniając ponadto wysokość składek obowiązujących w poprzednim okresie trzyletnim. Przy ustalaniu obciążenia brutto stosuje się przepisy § 5 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 31 stycznia 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 12, poz. 83).

(4) Składkę ryczałtową przypadającą od marki podatku gruntowego na obszarze województw: poznańskiego z wyjątkiem powiatów kaliskiego, kolskiego, konińskiego i tureckiego, pomorskiego z wyjątkiem powiatów lipnowskiego, nieszawskiego, rypińskiego i włocławskiego, powiatu działdowskiego województwa warszawskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego, oblicza się dla gospodarstw rolnych i leśnych łącznie, w myśl zasad zawartych w ust. (3), z tym, że przy ustalaniu składek zamiast liczby hektarów należy brać liczby marek zasadniczego podatku gruntowego, stanowiących podstawę wymiaru składek. Dla całego powyższego obszaru, z wyjątkiem górnośląskiej części województwa śląskiego, ustala się jednakową wysokość składki ryczałtowej.

(5) Zryczałtowany dodatek przewidziany w art. 221 ust. (2) ustawy o ubezpieczeniu społecznym wynosi:

- 1) na obszarze wymienionym w ust. (1) — 25% składki przypadającej na hektar, obliczonej w sposób wskazany w ust. (3);
- 2) na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego — 40 gr od marki zasadniczego podatku gruntowego;
- 3) na obszarze wymienionym w ust. (2) z wyjątkiem górnośląskiej części województwa śląskiego — 30 gr od marki zasadniczego podatku gruntowego.

§ 8. (1) Zryczałtowana w myśl § 7 składka od gospodarstw rolnych i leśnych obejmuje wszystkie ich części składowe (§ 1 ust. (3)).

(2) Składka zryczałtowana nie obejmuje zakładów ubocznych ściśle z rolnictwem związanych, a nie posiadających przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego, odpowiadających warunkom przewidzianym w rozporządzeniu Ministra Opieki Społecznej z dnia 24 lutego 1937 r. wydanym w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie zakładów pracy ściśle z rolnictwem związanych, a nie posiadających przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 107), — jeżeli produkty w tych zakładach przerabiane, wytwarzane lub wydobywane nie są przeznaczone wyłącznie do zużycia w danym gospodarstwie, lecz również na zbył, lub jeśli przerabia się w nich również obce surowce za opłatą; składka zryczałtowana w gospodarstwach leśnych nie obejmuje także ścińki i obróbki drzewa.

(3) Lasy, położone na obszarze wymienionym w § 7 ust. (1), uważa się za część składową gospodarstwa rolnego, jeżeli nie przekraczają rozmiarów 10 ha; w tym przypadku składkę oblicza się jak od użytków rolnych.

(4) Przepis ust. (3) stosuje się zarówno do jezior, położonych na określonym w tym ustępie obszarze — gdy łączna powierzchnia zwierciadła wody nie przekracza 10 ha, jak i do stawów rybnych — bez względu na ich obszar — o ile jeziora te lub stawy nie wchodzą w skład samodzielnego gospodarstwa rybnego.

§ 9. (1) Ułamki hektara i marki podatku gruntowego, stanowiących podstawę obliczenia składki ryczałtowej, zaokrągla się wzwyż do pełnej jednostki.

(2) Jeżeli pracodawca prowadzi gospodarstwo rolne lub leśne na części obszaru, dla którego podatek gruntowy jest wymierzony, wówczas podstawę do wymiaru składki zryczałtowanej stanowi podatek gruntowy, przypadający na użytkowaną przez niego posiadłość stosownie do jej obszaru.

§ 10. Stawki ryczałtowe, ustalone stosownie do przepisów § 7 ust. (3) i (5) dla gospodarstw rolnych według województw, Zakład Ubezpieczeń Społecznych po wysłuchaniu opinii organizacji zawodowych pracodawców rolnych zróżniczkuje według powiatów lub stref, leżących w obrębie danego województwa, w ten sposób, by przy zróżniczkowaniu stawki stawka przeciętna w zasadzie odpowiadała wysokości, ustalonej dla danego województwa w myśl przepisów § 7 ust. (3) i (5). Stawki ryczałtowe dla poszczególnych powiatów lub stref ustala się w taryfie składek (§ 6 ust. (1)).

§ 11. (1) Od stawek ryczałtowych ustalonych w taryfie składek (§ 6 ust. (1)) dla pracodawców rolnych objętych § 1 ust. (1) pkt 1) mogą być stosowane obniżki w odniesieniu do pracodawców prowadzących systematyczną i dającą trwałe rezultaty akcją zapobiegania wypadkom w zatrudnieniu i chorobom zawodowym (akcja bezpieczeństwa pracy), jeżeli akcja ta jest uznana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

(2) Obniżka składki z tytułu prowadzenia przez pracodawcę rolnego akcji bezpieczeństwa pracy (ust. (1)) przyznawana być może w drodze zawierania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych umów bądź ze zrzeczeniami zawodowymi pracodawców rolnych, bądź też z indywidualnymi pracodawcami rolnymi. Obniżki przyznane na podstawie umów ze zrzeczeniami zawodowymi pracodawców rolnych mogą być stosowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do niezrzeczonych gospodarstw rolnych o obszarze poniżej 50 ha.

(3) Umowy wymienione w ust. (2) mogą zobowiązać pracodawców korzystających z obniżki do zużycia pewnej jej części na prowadzenie akcji bezpieczeństwa pracy.

(4) Członkowie zrzeczeń zawodowych pracodawców rolnych, które zawarły umowę z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych na prowadzenie akcji bezpieczeństwa pracy, mogą być pozbawieni przysługującej im z tytułu umowy obniżki składek w razie stwierdzenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych niedotrzymywania przez pracodawcę rolnego warunków umowy.

(5) Jeżeli pracodawcą jest instytucja państwowa, samorządowa albo jakakolwiek inna instytucja o charakterze publicznoprawnym, obniżki od stawek ryczałtowych mogą być udzielane po złożeniu przez pracodawcę Za-

kładowi Ubezpieczeń Społecznych oświadczenia o zorganizowaniu służby bezpieczeństwa pracy w myśl wskazówek tego Zakładu.

(6) W stosunku do lasów, stanowiących własność Państwa, mogą być stosowane obniżki od ogólnych stawek ryczałtowych w zależności od ilości zatrudnionych w tych lasach gajowców, nie podlegających obowiązkowi ubezpieczenia od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych na zasadach ustawy o ubezpieczeniu społecznym.

(7) Ubezpieczalnie społeczne będą stosować obniżki, przewidziane w paragrafie niniejszym, w ramach instrukcyj Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wydanych w myśl art. 56 ust. (1) ustawy o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 396) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 855).

§ 12. (1) Składki za ubezpieczenie od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych, należne od wszystkich pracodawców, objętych przepisami rozporządzenia niniejszego, płatne są co pół roku z dołu najpóźniej do dnia 15 lutego i 15 sierpnia za ubiegłe półrocze.

(2) Składki za ubezpieczenie drobnych producentów rolnych płatne są co roku z dołu za rok ubiegły w ciągu 4 tygodni od dnia wyłożenia wykazów wymiaru składek przez zarządy gmin.

§ 13. (1) Pracodawca obowiązany jest w terminie do dnia 15 lutego i 15 sierpnia przesłać właściwej ubezpieczalni społecznej na przepisanych formularzach (ust. (2)) ogólne zestawienie wynagrodzeń za ubiegłe półrocze wszystkich pracowników rolnych, za których składka nie podlega ryczałtowaniu w myśl rozporządzenia niniejszego, wraz z obliczeniem należnej za tych pracowników składki.

(2) Wzory formularzy dla ogólnego zestawienia wynagrodzeń i obliczenia składki ustala Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

§ 14. We wszystkich gospodarstwach, zakładach i zatrudnieniach wymienionych w § 6 ust. (2) należy prowadzić zapiski dotyczące wynagrodzenia pracowników oraz przechowywać te zapiski w ciągu lat 5.

§ 15. (1) Kontrolę obliczania i uiszczania składek prowadzą ubezpieczalnie społeczne.

(2) Ubezpieczalnie społeczne obowiązane są okresowo przeprowadzać szczegółową kontrolę prawidłowości uiszczania składek u każdego pracodawcy, w odstępach czasu nie dłuższych niż 18 miesięcy.

(3) Na żądanie ubezpieczalni społecznej oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pracodawca jest obowiązany udzielić im wszelkich wyjaśnień oraz udostępnić przeglądanie dokumentów, niezbędnych dla ustalenia wysokości składki w myśl rozporządzenia niniejszego.

§ 16. (1) Jeżeli pracodawca nie dokona w terminach ustalonych rozporządzeniem niniejszym przepisanych zgłoszeń (§ 2 i 3) i obliczeń (§ 12 i 13), ubezpieczalnia społeczna wy-

mierza składki z urzędu na podstawie posiadanych danych lub przeprowadzonych dochodzeń. W przypadku wymierzenia składki z urzędu ubezpieczalnia społeczna wydaje orzeczenie z pouczeniem o środkach prawnych.

(2) Przy wydawaniu orzeczeń przez ubezpieczalnię społeczną (ust. (1)) stosuje się odpowiednio przepisy § 41 pkt 1), 2), 5), 6) i 7) oraz § 42 rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 28 grudnia 1933 r. o sposobie dokonywania zgłoszeń w zakresie ubezpieczeń społecznych, uiszczaniu składek i kontroli czynności pracodawców.

(3) Obowiązek opłaty składek jest niezależny od ustalenia ich wysokości przez ubezpieczalnię społeczną, od ich wezwania płatniczego lub prawomocności wydanych przez nie orzeczeń.

§ 17. Odsetki zwłoki, należne w razie nieuiszczenia składek w przepisany terminie (art. 229 ustawy o ubezpieczeniu społecznym), liczy się od dnia następującego po upływie terminu płatności składek tj. od 16 lutego i 16 sierpnia każdego roku, a w odniesieniu do drobnych producentów rolnych — od dnia następującego po upływie terminu, wskazanego w § 12 ust. (2), przy czym miesiąc rozpoczęty liczy się za pełny.

§ 18. W przypadkach, w których w myśl rozporządzenia niniejszego właściwa jest ubezpieczalnia społeczna — na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego właściwym jest oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Chorzowie.

§ 19. Przepisy rozporządzenia niniejszego w niczym nie naruszają obowiązków pracodawców, wynikających z przepisów rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 28 grudnia 1933 r. o sposobie dokonywania zgłoszeń w zakresie ubezpieczeń społecznych, uiszczaniu składek i kontroli czynności pracodawców — w zakresie ubezpieczenia pracowników umysłowych, normowanego w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr 106, poz. 911) w brzmieniu ustawy z dnia 15 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 39, poz. 347).

§ 20. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i stosuje się przy ustalaniu składek należnych od 1 stycznia 1938 r.

(2) Równocześnie traci moc rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 14 czerwca 1934 r. w sprawie dokonywania zgłoszeń przez pracodawców rolnych, sposobu ryczałtowania i uiszczania składek za ubezpieczenie od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych oraz o wysokości tych składek, wydane w zakresie §§ 2, 3, 5, 11, 13 i 22 w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 496).

Minister Opieki Społecznej:

Marian Zyndram-Kościałkowski